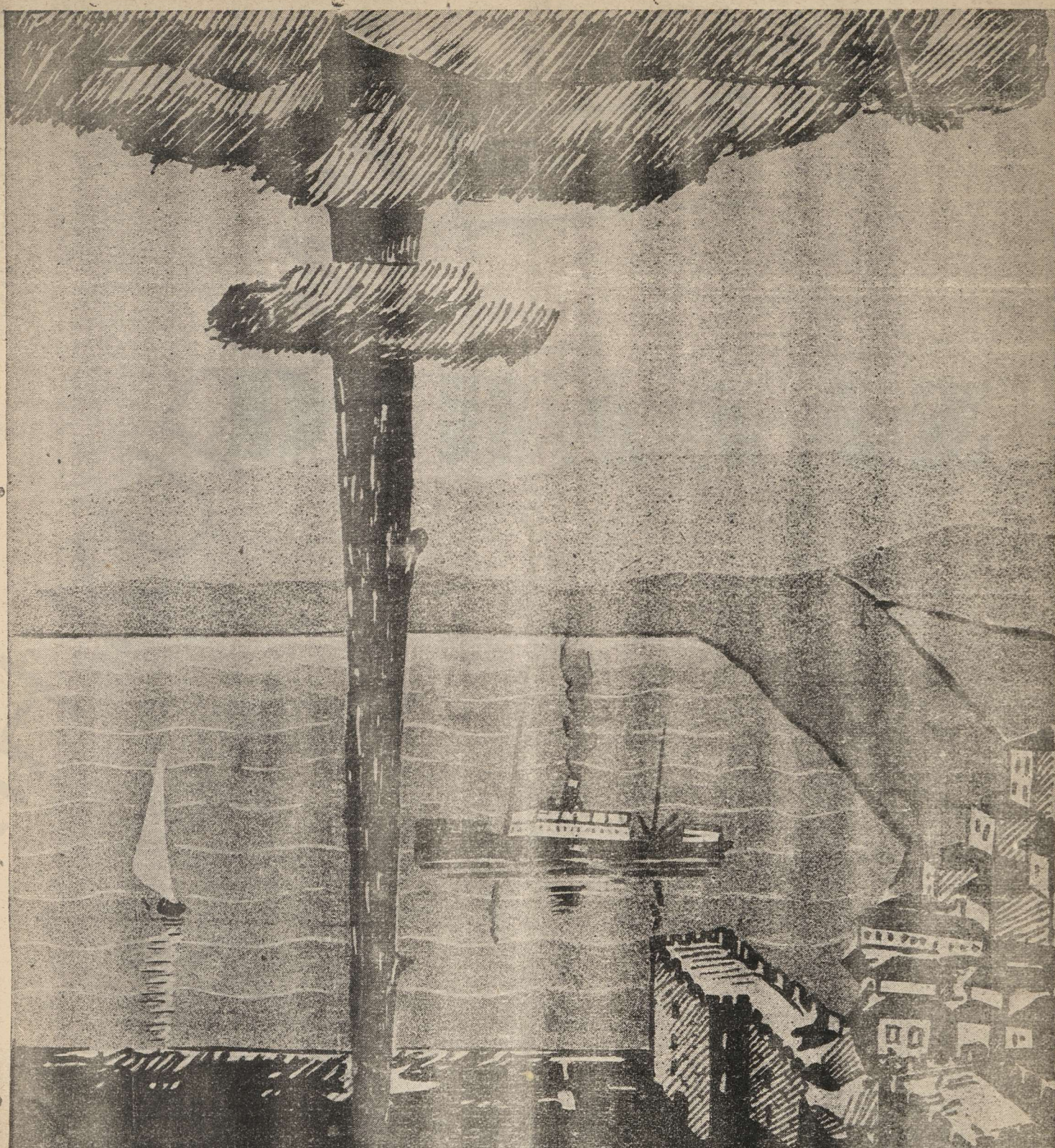

DIRANAZ

Sinop Halkı

OSMAN FETİH SOĞLAMIN
TÜRK TARİHİ
ARMAGANI DİR

DIRANAZ

— Sinop Halkevi Mecmuası —

Cilt : 4 İkincikânun 1941 Sayı : 42

NAMIK KEMAL

21 / 12 / 1840 — 21 / 12 / 1840

Ali Ertan

Zulme, istiptada, haksızlığa karşı haykırmış hayatını bütün işkence ve zindanlarda geçirmiş, idealist, mücadeleci fedakâr bir şair, bir fikir adamı bir mücerttettir. İşte biz bu büyük adamın yüzüncü yıl dönümünü saygı ile anarken diyoruzki:

Namık Kemâl ekdiği hürriyet ve mücadele tohumlarının dal budak salarak, vatani bu halde görseydi kim bilir dünyanın mes'ut bir hayatına kavuşmuş ve gözleri kapanırken:

Görürsem millette ümit ettiğim feyzi,
Yazılın senki kabrime vatan mahzun ben mahzun.

Demezdi. Büyük şair, hayatında ümit ettiği feyzi göremedi. Fakat onun evlâtları onun idealist gençleri o feyzi en derin en dolgun zaferlerle gördüler ve duyular.

Bir hasbî idealist olan Namık Kemâl, vatan sever duyguların kahramanı olarak, yazılarıyla, sözleriyle, fikirleriyle, duygularıyla bütün gençliği peşinde sürüklemiş ve onların ruhlarına hükmetmiştir. O ruhlarki Anadolu dağlarında mücadele etmiş zulme, istiptada karşı koymuş, bu günkü mes'ut vatana kavuşmuştur.

Vakfeyledin vücudum ben rahî millete
Bezleyledim hayatımı fikri hamiyete
Cismim ademde olsada hunun boğar seni
Vermem mecal ben sana halka hiyanete.

Ey büyük Kemâl, kutsal kabrinde rahat ve ferah bir ruhla uyu, çünkü senin açtığın halk bu gün granit bir kitle halinde bir ülküde, bir yolda, tek Şefin emri altında yoluna devam etmektedir.

Hayatı :

Namık Kemâl 21 / 12 / 1840 Tekirdağında doğmuştur. Tarihte büyük iz bırakmış halis bir Türk âilesine mensuptur.

Babası Mustafa Asım, soyunda Ahmet Ratıp paşa gibi kaptanlar, Osman paşa gibi vezirlerde yetişmiştir.

Namık Kemâlın annesi Abdüllatif paşanın biricik kızıdır. Namık Kemâlın annesinden 8 yaşında öksüz kalmış ve büyük babasının himayesi altına girmiştir.

Evvelâ Bayazit Rüşdiyesine kayıtlı olmuş, sonra da 6 ay kadar valde rüşdiyesine devam etmiştir.

Öğretmeni Şakir efendi Namık Kemâl cesaret ve şecaat dersi vermiştir. Namık Kemâl zeki bir çocukdu.

Valde Rüşdiyesinde iken mükâfat tevzi merasiminde Abdülhamid'in de bulunacağı haber alınmıştır. Öğretmeni Şakir efendi Namık Kemâl 70 beyitlik bir kasideyi yazdırmış ve ezberlemesini istemiştir.

Namık Kemâl bir okuyuşda 70 beyitlik bu kasideyi ezberlemiş, ezbere okuyacağını söylemiştir.

Öğretmeni hayret içinde dir. Bu kudretli ve ateşli hafıza karşısında şaşmıştır.

— Kemâl işte ezberledim, eğer müsaade ederseniz okuyayım demiştir.

Öğretmeni — bunu Padişahın karşısında okuyacaksın.

— Utanırım okuyamam.

— Utanır mısın onların hepsi birer mezar taşı oğ'um,

Mezar taşı karşısında insan utanır mı?

Bu söz Kemâl'e çok tesir ediyor. Meraşın günü Kemâl en gür sesile bu mezar taşlarına hitap ediyor, ondan sonra da Padişah, Vezir ve saray alamlarına hep bir mezar taşı olarak bakmıştır.

Çekmedim dünyada zinciri esaret barını

Kaydı dünyadan müberrayim bilir dünya beni

İşte meydana hamiyet kaçma ey cellâdı zulm

Ya seni mahveylesin Mevlâ cihanda ya beni

İşte ondan sonra Kemâlın ruhunda kaynayan hürriyet, istiklâl aşkı çarpmıştır. Zulmünden, cellâttan, esaretten korkmamıştır.

Namık Kemal Rüşdiyeyi bitirmeden büyük babası Abdülâtif paşa ile Kars'a gitmiştir. Giderken, dönerken İstanbuldan en uzakta bulunan Vatan köşelerini görmüş, ve halkın sefaletine şahit olmuştur.

Namık Kemâl Karsda

1 — Hususî tahsiline devam etmiş,

2 — Avcılık; silâh kullanmak, bincilik yapmıştır.

Buradan Sofya'ya mutasarrıflığa tayin edilen büyük babası Abdüllâtif paşa ile gitmiştir. Namık Kemâl 14 yaşlarındadır. Buralarda hususî tahsillerine devam ederken avcılığında ihmal etmemiştir. Sofya civarında bir geyik avı yaparken bir kurşunla gebe bir geyiği vurmuştur. Bunun üzerine bir kurşunla iki hayata kıydığı için müteessir olmuştur. Bu yüzden tüfeği çatmaya asmış birdaha avcılık yapmamıştır. Kemâlın vücutta ruha inkişafı çok çabuk olmuştur.

16 yaşlarında evlenmiştir. 14 yaşından beri şiir yazmağa başlayan Kemâl ozamanki Hükûmetin kötü idaresine karşı isyankâr tenkitler savuruyor ve bunları büyük babası Abdüllâtif paşaya söylemekten çekinmiyordu. Bu yüzden büyük babasile geçinemedi. Ölümü üzerine İstanbul'a döndü. Hariciye tercüme odasına girdi. Sofyada bir divan hazırlamıştı. İstanbul'da yazdığı yazılarla yavaş yavaş taşmağa başladı. Eski şairlerin meclisine gidiyor, onlarla müşaverede bulunuyordu. Kemâl'e burada Namık Mahlesi veril-

mişti. Orada okuduğu bir divanın sonuna şöyle bir gazel yazmıştır.

Refahı millet için terki rahat eyleyelim
Vatan yolunda yürü azmi gayret eyleyelim
Müyesser olmaz ise bari Mülküm ihyası
O yolda ölmeğe isarı kudret eyleyelim

Medari izzü refah ihtiyarı mihnettir
Hükûmet ise garaz, halka hizmet eyleyelim
Bakıp nikâhı basiretle kendi halimize
Sözünde pek büyüğünden feragat eyleyelim

Bu şiir divan edebiyatı arkadaşla-
rına ruh itibarile bir veda demektir?

Bundan sonra Namık Kemâlî Şinasi ile tanışmış görüyoruz. Onun tavsiyesi üzerine — 19 yaşlarında — Fransızca öğreniyordu, Kemâl artık üç lisan biliyordu. Bundan sonra Kemâl yeniliğe koşan, engeleri kıran, zulme haykırıran, hürriyete bağlanan vatan aşığı bir kahramandır. Onu 20 yaşlarında iken hem tercüme odasına devam eden bir memur, hemde Şinasinin çıkardığı (Tasvirü-Efkâr) da çalışıyordu. Şinasinin ölümünden sonra da bu gazeteyi kendisi çıkarmıştır.

(Yeni Osmanlılar) cemiyetine girmekle siyasi hayata atılmıştır. Bu cemiyet meşrutiyeti ilân etmek maksadile tesis etmişti. Abdülaziz'i tahtan indirmek; Murad'ı tahta geçirmek istiyordu. Namık Kemâl Murad'a mürşitlik eder, Oğlu Selâhetdin'e ders verirdi.

(Yeni Osmanlılar) ın hareketleri dikkat nazarı çekti. Ve başta gelen büyük atılgan mümessillerin birer Vali muavinliği ve Mutasarrıflık gibi vazifeler verilmek suretile İstanbuldan uzaklaştırıldılar.

Kemâl ve arkadaşı Ziya paşa Avrupa-ya kaçtılar. (Londora) da (Hürriyet) gazetesini çıkardılar. Avrupada 4 yıl dolaştılar.

Ali paşanın yeni Osmanlılar hakkında affı umumisi üzerine İstanbul'a döndüler. Kemâl «İbret» gazetesine iktisadî yazılar yazdı ki Avrupada iktisadî mevzular üzerinde tetebbuğ ettiğini gösterir.

Mahmut Nedim paşanın sedareti zamanında (yeni Osmanlılar) tekrar hucuma uğruyor, Namık Kemâl Gelibolu Mutasarrıflığına gönderiliyor, 2 ay sonra istifa eden Kemâl İstanbul'a dönmüştü.

«1873» Namık Kemâlî piyes hazırlar ken bir hey'etin başında görüyoruz. O. «Vatan ve silistire» adlı (Gedik paşa) tiyatrosunda temsil ettirdiği piyesi gecemilletin alkışlarını toplamış, sarayın yüzünü kızartmıştı.

Piyesi bu günkü tiyatro telekkisi bakımından hiçtir. Fakat, her işi zamanile mukayese edecek olursak işin değeri, bıraktığı tesir meydana çıkar.

Eserin kahramanı milleti coşturmuştu, yaşa Kemâl deniyordu. Bu hadise sarayı telâşa düşürdü. Namık Kemâlî tevkif ettiler. (Magusa) daki zindana attılar. 4 yıl burada işkenceler içinde kıvrandı. Yılmadı. Ölümü hiçe saydı. Sönmez ülkü volkanile, kutsal bir ateşle daima hedefe doğru yürüdü.

Beşinci Muradın cülüsü üzerine affa uğrayarak İstanbul'a döndü. Bu hal çok sürmedi. Abdülhamit tahta çıktı. Namık Kemâl Ziya paşanın kanunu

esasının tanzimine ve yazınlarını emrediliyor. çok geçmeden Namık Kemâl şurayı devlet azasında olmuştu.

Fakat, tilki patişah yavaş yavaş rengini göstermeğe başladı. Bir gün Namık Kemâl Midilli'ye nefedildi. Sonra kendisine Mutasarrıflık verildi. Burada 8 sene kaldı. Vazifesi Radosa tahvil edildi. Sonra da Sakız mutasarrıflığına atıldı.

1888 tarihinde burada öldü. Vasiyeti üzerine Bulayirre defnedildi. Ölmeden mezar kitabesini kendi yazmıştı.

Sen oldun, cevrine ey dilşiken mahzun ben mähzun
Felek gülsün sevin sin işte sen mahzun ben mazun
Ölürsem görmeden millette ümit ettiğim feyzi
Yazılın senki Kabrine vatan mahzun ben mahzun

Ebedi Hüviyeti:

Namık Kemâl bir siyasi bir vatanperver, hürriyet tohumunu eken bir idealist olarak gördük edebiyatı bu gayeler uğruna hesretmiş aneak bir gaye olarak kullanmıştır. O millette gördüğü ve ümit ettiği feyzi tebarüz ettirmiştir. Vatanperverlik ve hamaset duygularile ölümüne kadar çarpışmış zulume, istipdada karşı koymak istemiştir. Fakal Kemâl istiptadı genç yaşında öldürmüştür. Ömrü boyunca durmadan işleyen zekâsı, edebiyatımızda tamamen tesirini göstermiştir. Hatta Namık Kemâl gibi yazmak o zamanlar hemen herkesin emeli olmuştur. O bütün bir devrin başında yürüyen vatan ve hürriyet mümessilidir. Vatan ve hamaset şairidir.

1 — Memlekete yenilik getirmiş, edebiyata yeni ruh vermiştir.

2 — Şiir ve edebiyata vatanseverliği, hamaseti sokmuştur.

3 — Yeni şekil içinde yeni ruhla şiirler yazmıştır.

4 — Gazel ve kasideyi parça bohça sî şeklinden çıkarmıştır. Onlara bir vahdet vermiştir.

5 — Tiyatro üzerinde örnekler meydana getirmiştir.

6 — İlk Avrupa tarzında romanı yazmıştır.

7 — Dilin tek bir dil olmasını istemiştir.

Bu yolda örnekler yazmıştır.

Namık Kemâl yazılarında birçok yenilikler meydana getirmiştir.

A — Güzel isimler bulmak ve takmak,

B — Mübalâgayı sevmek ve kullanmak,

C — Vak'alar kadar kuvvetli teşbihler yapmak

Gibi hususiyetlerde göstermiştir. O edebiyatı severdi hatta bir mısrağı şöyledir.

Edebiyat ile Hürriyete can versemde
Gene bir Namık Şeyda çıkar hâkimden

derdi.

Bir gazeteci, bir romancı, bir sahne muharriri, bir idareci, bir dilci, bir tarihçi, bir münekkit hepsinin üstünde şair ve vatanperver Namık Kemâl...

Eserleri:

1 — Tiyatroları:

(Vatan ve Silistire) Rusca, Almanca, Fransızcaya tercüme edilmiştir.

(Gülnehal) (Akif Bey) (Zavallı çocuk)
(Kara belâ) (Celâlettin Harzem şah) .

2 — Romanları:

(Sergüzeşti Ali Bey yahut intibah
1874) (Cezmi)

3 — Tenkitleri:

(Tahribi harabat 1885) Takribi ha-
rabat İrfan paşaya mektuplar, Rüya
müdafaanamesi, meprizon muahezesi.

4 — Şiirleri:

Divanı, bir kısmı matbu bir kısmı
gayri matbu.

Tarihleri:

(Evrakı perişan) (Methal ve tarihi
islâm), (Osmanlı tarihi), (Emir nevrüz)
(Kaniye muhasarası), (Barikai zafer).

6 — Makaleleri:

(Baharı danış), (Rüya), edebî ter-
cemesi

Ve siyasi makaleleri

7 — Talimi edebiyat basılmamış
ve süvalli cevaplardır.

8 — Tercemeleri; Jan-Jak-Roasso-
dan, Monteskiyodan, Hügodan, La-
martinden ve bir çok Avrupa muhar-
rir şair ve ediblerinden.

Vatanperverliği :

Çapraşık ruhlu insanlar ölümün-
den sonra Namık Kemâl ümmetcidir
dediler, şöyle deler böyle deler. Fakat
ne derlerse desinler o ekdiği inkilâp
ateşinin alevlerini körüklemiş, onun
yanmasına hizmet etmiş bir vatan-
perverdir. Onun yetiştirdiği nesilki
saraya çarpmış, Meşrutiyet istemiş,
Menfaya gitmiş, saraylarda boğulmuş

bir çuval içinde saray burunundan
balıklara yem olmuş, fakat, idealine
Mustafa K malle kavuşmuştur.

Artık Namık Kemâl müteessir de-
gildir. Milletin ümit ettiği feyzi büyük
kurtarıcı Atatürk'ten ahirette öğren-
miştir. Kabrinde artık rahat uyusun.

Tarih 1921 İkinci kânunun 13 ncü
Perşembe günü saat 15,30 da Birinci
İzönü zaferi kazanılmıştır. Büyük
Millet Meclisi Reisi ve Baş Kumandan
bu zaferden dolayı tebrik edilmekte-
dir. Mustafa Kemâl bir aralık kürsüye
gelerek;

«Arkadaşlar;

Muhittin Beyin — Bursa — gayet
kıymetli sözlerinin bende hasıl ettiği
hissiyata tercüman olmak üzere bir
iki kelime arzedeceğim. Milletimiz
bugün bütün mazisinde olduğundan
daha çok ve ecdadından daha çok
ümitvardır. Bunu ifade için şunu
arzediyorum. Kendilerinin tabiri ve ç-
hile cennetten vatanımıza nikâlıban
olan merhum Kemâl demişdi ki:

Vatanın bağına düşman dayamış hançerini
Yokmudur kurtaracak bahtı kara maderini

İşte ben, bu kürsüden, bu mece isi
âlinin reisi sıfatile heyeti aliyenizi
teşkil eden bütün âzanın her biri
namına ve bütün millet namına diyo-
rumki:

Vatanın bağına düşman dayasa hançerini
Bulunur kurtaracak bahtı kara maderini

Burada ebedi Şef Atatürk'ün ağ-
ından dinlediğimiz bu söz ve mısra

Namık Kemâl'in kıymetli bir hat
daha kuvvetlendirmiştir.

Türkün kurtuluş hareketlerinin
ilk müjdecisi, Namık Kemâl'in nesilden
nesle intikal eden ideali milli şuur
sahibi her Türkün ruhunda yanmakta-
dır. Rus muharriri Stanbulov Namık
Kemâl adlı eserinde onu «Hürriyet
kahramanı, vatan mücahidi, büyük
insan» olarak tavsif etmektedir.

Evet, Namık Kemâl bunlardı. Fa-
kat bunlara ilâve edilecek bir nokta
daha var. Büyük bir vatan şairi...

Ölürken âilesine maddi bir varlık
bırakmadı. Bırakdığı büyük nam ve
manevî miras bütün servetlerin üs-

tündedir. Çünkü bıraktığı miras
büyük Türk milletinin kalbindedir,
ne mutlu o insana...

Durur ahkâmı nusret ittihadı kalbi millette

Diyerek 18 milyon, Milli Şefimizin
etrafında tek birlik halinde toplandık.
Vatan uğrunda yerin altı ve üstü
bizim için birdir. Vatanın üstünü
muhafaza etmeyen milletler ölümlerini
yerin altında rahat uyutamazlar. Biz
mukaddes vatanımızda yerin altında
ve üstünde göğünde denizinde hür-
riyetine sahip bir millet olarak senin
100 ncü yılını anıyoruz,

D A D A Ş

Cemil Solakoğlu

Bir yağız at ile açtı kanadı,
Yıkıldı kaşları, kalbi kanadı..
«Silâhsız, kapanda bak dünkü dadaş..»
Ezersin.. dediler, eğmelisin baş!..

Göklerde gümbürtü nal sedâları,
Aşıyor akınlar yalçın dağları,
Volkanlar kurdular ruhunda bağdaş,
Yaraşır, hakkındır her ülkü dadaş...

Kapandı yerlere yurdu kemiren,
Dadaş oynağına selâmsız giren,
«Lozan»ı tarihte «İzmir»e adaş,
Yapana dediler: «Eyvallah, Dadaş..»

Yoluna gül serper, kalbine yaslar,
Beyazlar geyinen nazlı kafkaslar..
Huduttan, hududa dön çünkü Dadaş,
Her düşman baş eğdi bitergen savaş...

Tarihe hürriyet aşkını veren,
Kavgada mertliğin sırrına eren,
Ak saçlı «Bingöl»ün gözlerinde yaş,
«Meriç»te çağlayan bir türkü Dadaş...

Türklüğe yar ise yas bağlamasın,
«Tuna»ya haber ver kan ağlamasın .
Hasretin bağına fırlattığı taş,
Erisin siperden, sipere Dadaş...

Bugün Birinci İnönü Zaferidir

10 — 1 — 1941

Ş. Sami Kubilây

Bundan ondokuz sene evvel yani 1921 senesi İkincikânunun onuncu günü Aziz Millî Şefimiz İsmet İnönü; İnönünde düşmana ilk ağır ve kahir darbeyi indirmiş ve düşmanı adam akıllı sersem etmişti. Aynizamanda Edhem'in kuvvetlerini ezerek mahveden de, gene o büyük Kumandan ve kahramandı. Onu dün olduğu gibi, bugünde yanında, daima daima aynı sıcaklık, aynı ateş, aynı sevgi ve saygı ile selâmlıyor ve gönülden, içten gelen bir heyecanla alkışlıyoruz.

Çünkü ebedî Şef Atatürk ve Millî Şef İsmet İnönü hakikatan Türk güneşler ve inkilâplar dünyasının iki parlak ve bülent simasıdır. Tarihimizin en öğünülecek devri bu yüksek ve kudretli şahsiyetlerin yarattıkları zamanlara raslar. İsmet İnönü bugün Türk devletinin başında Türkiye Cumhuriyet Reisi'dir.

Onun etrafında bütün millet toplu, yekvücut ve yekpare bir halde aynı

gaye, aynı iman, aynı hız ile bir tek mefkûreye doğru koşuyor. Bu bir tek mefkûre şudur:

Türk İstiklâlinin bütünlüğünü dünyalar durdukea muhafaza etmek Vatanımızı dünyanın en mamur bir köşesi yapmak, milletimizi en yüksek refah ve saadete, ulaştırmak..

İşte bugün İnönü'nün lâyezal kahramanını millî bir gururla alkışlarken başımızda bulunan bu en büyüğümüzün varlığıyla sevinmek, öğrenmek ve onun bütün irşat ve işaretlerine doğru millî bir mefkûre ve imanlı adımlarla koşmak..

Bugün İnönü zaferlerinin büyük kahramanını, Türkün büyük evlâdı Millî Şefi, tarihimize kazandırdığı bu büyük utkulardan dolayı sonsuz bir coşkunluk ve sevgi ile alkışlıyor ve selâmlıyoruz Yaşasın mes'ut ve müreffah yeni Türkiye! yaşasın kahraman Millî Şefimiz İsmet İnönüler diyor ve seviniyoruz.

İNAN...

Koşma
F. D.

Ülküye, irfana vurgunuz candan
Bu iki güzelden dönemeyiz biz
Nasıl vaz geçilir, her iki yandan
Özge bir (aşk) ile yanamayız biz.

Her çağda (Türk) irfan, aşk ile dolu
Her yanda eseri, gez, sağı,... solu
Binlerce yıl cihan, olmuştu kulu
Yüceyken düşeni kınamayız biz.

Türk boyu acuna derin kök salmış
Yücelmiş, yayılmış, her yöne dalmış
Tanıtılmış, tanınmış, çok ünler almış
Kutluyuz, güçlüyüz, sinemeyiz biz.

Yine o ülküyle coşgun Türküz biz
Yine irfanlıyız, erkek, kadın, kız
Güç birşey yok bize, . yine o kan, hız
Gülbüzüz, sıcagız, donanmayız biz.

Yügsünmek, korku ne, o bizden uzak
Yad; Türke, birleşip kursada duzak
(Türk) gücü onlara der; gayri yasak!
Parlarız (Dikmen) hiç sönmeyiz biz!

15 — 10 — 940

DELi KADIN

*Guy De Maupassant'ın (Contes Choisis
seçme hikâyelerinden)*

*Tercüme ed'n : Sinop İlk tedrisat
Müfettişi Madi Suten*

Roberi de Bonnières, e.

Bakınız çulluklar bana harbin acı bir hadisesini hatırlattı. Kormey kasa-basının varoşlarında bulunan evimi biliyorsunuz. Almanlar memleketlerimizi işgal ettikleri vakit bu evde duruyordum. O zaman komşuluğumda bir kadın oturuyordu. Yirmi beş yaşında iken bir ay içinde babasını, kocasını ve ufak çocuğunu kayıp ettiginden kederinden, ızdırabından sapıtmıştı. Ölüm bir defa bir eve gi-dimi kapıyı tanımış gibi oradan ayrılmaz. Zavallı kadın yeis ve acısından yıldırım vurmuş gibi yatağa düşüyor on-beş hafta mütemadiyen sayıklıyor bu şiddetli buhrandan sonra bir durgurluk başlayarak hareketsiz kalıyor yemekten kesiliyor kımıldayamaz bir hale geliyor. Yalnız gözlerini hareket ettirebiliyordu. Onu kaldırmak istedikleri vakit sanki kendisini öldürüyorlarmış gibi bağıriyordu. Bu akibeti üzerine artık ona dokunmıyorlar. Temizliği tuvaleti ve döşegini çevirmek için kımıldatıyorlardı. İhtiyar bir hizmetçi kadın ona bakıyordu. Zaman zaman su içiyor, bir parça et çiynetiyordu. Bu ümitsiz betbaht kadının ruhundan ne geçiyordu? Bu asla bilinmeyordu. Çünkü artık hiç konuşmuyor ve bo-yuna düşünüyordu. Acıklı dalışları vardı şüphesiz hiçbir vazih net hatırası yoktu. Düşüncelerini durgun bir su gibi hareketsiz kaldığı meydana idi. Tam on beş sene böyle yatakta kapalı ve faaliyet-siz yaşadı. Harp çattı. Kanunuevelin ilk günlerinde Almanlar

kormaye girdiler. Bu hadiseyi dün olmuş gibi hatırlıyorum. Taşlar ufala-cak derecede soğuk hüküm sürüyor, her taraf buz tutuyordu. Evimde kol-tuğumda uzanırken pencere-min altın-da mahluz şakırtıları ile bitmez tü-kenmez bir yürüyüşle geçen Alman kıtalarını görüyordum birgün şefleri askerlerini ovlere taksini etti. Bana on yedi asker düştü. Deli komşunun evine on iki tane verildi. Bunlardan biri sert, haşin, asık suratlı bir subaydı. İlk gün herşey normal geçti Subaya evde bir hasta bulunduğu söylendiği zaman sesini çıkarmadı. Fakat bir iki gün içinde bu kadının hiç dışarı çıkmayışi görülmemesi subayı kızdırdı öfkelen-dirdi. Hastahğı üzerinde izahat istedi. Ona şiddetli bir ızdırıp ve felâ-ketten sonra on beş seneden beri yataktan kalkmadığı bir yere çıkmadığı anlatıldı. Fakat subay bu anlatışa inanmadı, zavallı sapuğun bir gurur eseri olarak yataktan kalkmadığını sırf Almanların yüzünü görmemesi onlarla konuşmaması için odasından çıkmadığı şeklinde karşılandı mana verildi. Nihayet subay bu kadının kendisini kabul etmesini istedi onu odasına sok-tular. Sert öfkeli bir tavırla bağırdı:

— Size rica ediyorum madam kalkınız ve eşağıya aramıza ininiz.

— Kadın mübhem boş gözlerini ona doğru çevirdi hiç karşılık vermedi. Subay devamla:

— Senin bu küstahlığına asla mü-samaha etmiyeceğim. Eğer kendi iradenle aşağıya inmezsen ben seni

in mesini yalnız başına doluştur-
masını bilirim. Dedi kadın yine sanki
onu görmemiş ve sesini duymamış
gibi hiç bir harekette bulunmadı. Su-
bay gadeblenerek:

— Sen yarın aşağıya inmede gör..

Ertesi gün hizmetçi kadın şaşırmış
bir halde onu geydirmek istedi. Fakat
deli çılgınlık koparak ayakları ile
tepinmeğe başladı. Gürültüyü duyan
kumandan maiyetile yukarı çıktı.
Hizmetçi kadın kendini subayın ayak-
larına atarak:

— Sayın kumandan bu kadın ge-
yinmek aşağı inmek istemiyor onu
afediniz bu okadar bedbaht bir ka-
dın ki... Subay hizmetçinin bu yalvar-
malarına kulak vermedi. Hiddetine
rağmen bir türlü kendisi de yatağa
yaklaşmaya cesaret edemiyordu. Bir
müddet durakladı. Ardından gülmeğe
başladı. Yanına toplanan askerlerine
Almanca bir takım emirler verdi.
Biraz sonra bir manganın sedyede
bir yaralı asker götürülüyormuş gibi,
yatağının içinde deli kadını götürdük-
lerini görüyorduk. O doğu gibi kal-
dırılan yatak içinde kadın sanki hiç
bir şey olmamış sanki yine odasının
bir köşesinde imiş gibi sessiz, hare-
ketsiz, hadiselerle lākayt duruyordu.
Bir askerde arkıda kadına ait elbise-
lerin paketini elinde götürüyordu.
Kumandan arkasından ellerini oğarak

— Sen kendin elbiselerini giye-
mezsen biz sana elbiselerini giydirme-
sini ve ufak gezinti yaptırmamı bili-
riz diyordu. Manganın İmouille or-
manına doğru uzaklaştığını gördük.
İki saat geçmeden askerler yalnız
başlarına döndüler. O günden sonra
deli kadının lāfı olmadı. Ne olmuştu?
Onu nereye götürmüşlerdi? Kimse bu
hususla bir şey bilmiyordu. Kar or-
manları sahraları buzlu bir kefen gibi
kaplayarak gece gündüz durmadan
yağıyordu. Kurtlar kapılarımıza ka-
dar sokuluyor, bağırıyordu. Bu gayip

olmuş kadının düşüncesi beni bir
türkü bırakmadı Alman kıtaları ma-
kamları nezdinde malumat almak için
müteaddit müracaatlar yaptım az
kalsın kurşuna da dizilecektim. İlkba-
har geldi. İşgal ordusu uzaklaştı.
Komşumun evi kapalı kaldı. Çeşitli
otlar medhalini bürünmüştü. İhtiyar
hizmetçi kadın kiş içerisinde ölmüştü.
Artık hiç bir kimse bu sergüzeştle
meşgul olmuyordu. Fakat benim içimi
yine oyahyordu. Bu kadını ne yap-
mışlardı? Ormana götürürlerken el-
lerinden kaçabilmiş mi idi? o semtlerde
nereye gidebilirdi? Şu veya bu hasta-
nelerden biri nasibi olmuş mu idi?
Hiç bir cevap içimi rahat edemiyordu.
Lâkin yavaş yavaş zaman bende de
bu acıyı hafifletti, kayıbetti. Ertesi
sonbaharda çulluklar sürüler halinde
geçiyarlardı. Av yaparken ormanın
derinliklerine kadar sokulmuştum.
İlk partıda uzun gagalı dört beş kuş
vurmuştum. Bunlardan biri düşünce
bir derenin çalılıklarla dolu bir çuku-
runa yuvarlanmıştı. Almak için enip
araştırırken hayvani bir insan kafa
tasının yanında buldum. Ansızın deli
kadının hatırası içinde uyandı. İhti-
malki o sıralarda daha bir çok kim-
seler bu ormanda canlarını vermişler-
di. Onlardan birinin kafa tası olabilir-
di. Fakat nedense bilmiyorum. Bu
kafanın o kadına ait olduğunda hiç
şüphe etmedim. Bu onun kafası idi.
Bu tesadüf arkasından yatağının ba-
kiyesini yün parçalarını da görünce
herşeyi anladım. Sovuk ve ıssız orma-
nın içinde onu bu köşede bırakıp
çekilmişlerdi. O idfiksine hastalığına
zebun ayağını kollarını hareket ettir-
meden kar tabakasının altında can
vermiş kurtlar tarafından parçalan-
mıştı. Kuşlar yırtılmış dağ lmiş yata-
ğının yünlerinden yuvalarını yapmış-
lardı. Bu gün ben bu hazin kafa tasını
o günün hatırası olarak saklıyorum.

7/1/1941

PİNAR BAŞINA

Ferit Dikmen

Soyundan gelmiş bulunmakla
övündüğümüz yüce (Türk) ulusunun
son yüz yıl içinde geçirdiği bin bir
maceralı harp ve sulh hallerinden aldı-
ğı büyük ders ve tecrübeler ile niha-
yet kendi öz varlığına dayanarak, ke-
vustığı birlik durumu; ona -Türk'lü-
ge- hal ve zamanın ic- p ettirdiği ö- em-
li ödevlerle karşılaşmak mecburiyeti-
ni vermiş bulunuyor.

İçli, dışı nice uğraş ve savaşlar-
dan sonra varılan Türk -yurdu birliği-
nin çok nurlu bir sonucu olan (Cüm-
huriyet) idaresinin bize sunduğu ve
bizden istediği karşılık vazifeler ne-
lerdir? Biz onları burada sayacak de-
ğiliz. Çünkü bu çok derin ve geniş bir
konudur.

Dünya bilgilerinin, yaşama ülküle-
rinin çoğalıp ilerlemesi meydana iken
milleti idare mavkiinde bulunanların
bir çoğu kör ve değişmez fikirlere sap-
lanarak zamana uyma duygu ve ülkü-
sünü kendi şu-ur ve vicdanlarında du-
yamamışlar, harikalar yaratan dünya
kalkınmasına uyamamışlardır.

Okadar uyamamışlardı ki, hayatın
en basit levazımından olan kaşık ve
çatal kullanılması, cenebi dilleri öğre-
nilmesi, resim yapılması... uzun mü-
nakaşa ve hatta küfür mevzuu oluyor-
du.

Nihayet bu haller, büyük bir cemi-
yeti çok nimetlerden mahrum etti.
Bu acıklı işlerden müteessir ve yeni-
lik ihtiyacını duyan bazı nurlu başlar,
milleti yeniliği alıştırmaya ön ayak
oldular. Araya giren harpler, mevkie
geçen karanlık ruhlular işi sekteye

uğrattı. Ya matbaaların kurulmasına
mani olarak yolundaki beyinsizce
hareketlere, gazete okuyana karşı ya-
pılan hakaretlere ne denir? Vatan ve
millet menfaatine hizmet etmek yeni
bir hayata ön ayak olmak isteyenlerin
her hareketleri in günah ve (fatva) ile
çenberlenip kısılmaya da işle in en
acıklısı idi...!

Dört yıl süren büyük cihan harbin-
den ve onun türlü haksızlıklarından
ayrı bir fasıl ve parça olan (Türk) is-
tiklâl harbi, haksızlığa karşı koyma
haraketi, çok özlü ve şümüllü bir can-
lanmaya vesile oldu: Çöken Osmanlı
imparatorluğunun yıkıntısı üzerinde
yeni bir cihan, yeni bir baş ve gözler
kamaştıran bir nur belirdi.

Bu nur, bu tek varlığı cihan değer-
bu baş, ulu başbuğumuz Mustafa Ke-
mâl idi: ne dediyse yaptı; neye baş
vurduysa başardı ve işte her eskilik

Dürüldü, bütün benliğimizden sü-
rüldü, yerine hâle ve zamana uygun
bir varlık; Türkiye Cumhuriyeti kurul-
du. Dayandığı parti ve bundan doğan
(Halkevleri) Türk'e yuva oldu. Türke
yeni, özlü bir aşk, ülkü, yurda ilgi ve
sevgi kaynağı... susuzluğumuzu gide-
ren bir pınar oldu. Biz hep bu pınara
gidecek, oradan kuvvet ve iman hız
alacağız (Dıranaz) ki, bu adı, güzel
Sinop ilinin yüce ve yeşil bir belinden
yolundan almıştır; bu yoldan her an
her zaman serbest, şen geçelim ve bu
pınardan kana kana içelim,

Haydi pınar başına kardeş;

6 — 11 — 940

Parti ve Halkevi Haberleri

Partimiz müfettişi ve Sivas Mebusu Hikmet Işık Parti vilâyet kongresinde bulunmak üzere Sinoba gelerek Kazalar Parti ve Halkevlerini tefiş ettiler.

22 / 12 / 940 da Partimiz vilâyet kongresi Ayancık delegelerinin mühalafeti havadan gelememesi diğer kaza delegelerinin eksiriyeti teşkil etmesi hasebile Vali Sayın Fehmi Vuralın huzur ve idare rüesası ile partili zevahtan mürekkep kalebelikle bir heyetin iştirâkile ve lüyüklerimize tazim ve bağılık hislerinin izharile açıldı. Kongra Parti müfettişi Hikmet Işığın Reisliği altında çalışmalarına devam ederek, vilâyet idare heyetinin iki senelik mesai raporu ile fıkamızın bütün kademelerinden süzülüp gelen dilekleri dinlendi ve komisyonlar tarafından bir daha tetkikten geçirilerek ittifakla kabul olundu. Yeni sene bütçesi tasvip olunarak vilâyet idare heyeti intihabatı yapılarak kongraya hateme verdi.

Gece şehir gazinosunda delegeler ve davetliler şerefine bir ziyafet verilerek sayın müfettişimizin candan haberi davetli ve partili arkadaşlar üzerinde bıraktığı güzel tesirle Halkevi temsil kolunun bu gecenin şerefine verdiği fedakârlık piyesi seyredilerek toplantıya son verildi.

Parti idare heyeti ve Reisliği

Parti vilâyet idare heyetine Abli Konukeu, Galip Kaya, Hakkı Ergül, İzzet Koca, İsmail Kırımı, Macit Tekinalp, Mustafa Tefvik Turan, Naim Akpınar, Necip Ya'çınkaya seçile işler ve aralarında yaptıkları seçimde İzzet Kocayı Parti vilâyet idare heyeti reisliğine ayırmışlar ve âzalar arasında iş bölümü yapılmıştır.

Halkevinin açılışındanberi müteaddit defalar Halkevi reisliği vazifesini büyük bir başarı ile yapan Eczacı Macit Tekinalp işlerinin fazlalığı haseble bu vazifeyi ifadan mâzır görülmesini arzu ettiğinden Halkevi reisliğine bu defa yeniden idare heyetine alınan hususî muhasebe müdürlüğünden müteakıt hemşehrîmiz Necip Ya'çınkaya intihap olunarak yeni vazifesine başlanmıştır.

Halkevi Haberleri

Halkevimiz çocuklarından olup mekteplerde tahsilde bulunan iki gence her ay tahsiline medar olacak bir para yardımının yapılmasına ve idare heyeti tarafından karar verilmiş ve bu gençlere yardıma başlanmıştır.

11 inci Tasarruf ve yerli mallar haftası programı düzenmiş ve bu program Halkevi reisile millî tasarruf

cemiyeti idare heyeti tarafından tatbik olunmuştur. Bu münasebetle Cümhuriyet meydanında mektepler ve memurini devlet ile halkten mürekkep galebelik bir kitle toplanarak millî tasarruf cemiyeti âzasından Muhsin Kırımının bir hitabesile hafta açılmış ve şehirde bir gösteri yapılmıştır.

Halkevi sineması halka parasız bir filim göstermiş ve Diledebiyat başkanımız Ali Ertan İktisat ve tasarruf mevzulu bir konferans vermiştir.

İlk mektepler gurup halinde Halkevi salonunda çocuk velilerine (Memleket gezisi) atlı bir piyes temsil ve hafta ile mütenasip hareketler yapmışlardır.

— Partimiz vilâyet kongresi günü başta sayın Vali ve Fırka Müfettişinin huzur ile reis Macit Tekinalpın bir hitabesile Halkevi Resim ve fotoğraf sergisi açılmıştır.

— Büyük şair Namık Kemâlın yüzüncü doğum yılı münasebetile galebelik bir heyet huzurunda Ortaokul direktörü Ali Ertan büyük şairin hayat ve eserleri hakkında bir kanferans

vermiş ve bugün tesit olunmuştur.

— Vilâyet kongresi âzaları şerefine parasız olarak bir sinema gösterilmiştir.

— Köy ihtiyar heyetleri ve muhtarlar için evimiz salonunda bir kurs açılmış ve bu kurs köy bürosu şefi Nadir Çetin tarafından idare olunmuştur.

— Yılbaşı münasebetile sosyal yardım şubemiz tarafından tertip olunan bir âile toplantısı yapılmış ve bu toplantıda evimiz cazi vazifesini yapmıştır.

— Şubemiz komiteleri nizamname hükümlerine uyarak toplantılarını yapmış ve çalışma programlarını tesbit için fikir taati edilmiştir.

— Parti vilâyet idare heyetile Halkevi idare heyeti âzaları Parti reisi İzzet Kocanın reisliği altında bir içtima yaparak Halkevi işlerinin şimdiye kadar olduğu gibi umumî kâtipliğin direktifleri ve çalışma planları içinde devamı için icabeden tedbirler alınmış ve çalışma unsurları arasında yapılacak işler kararlaştırılmıştır.

İÇİNDEKİLER

Namık Kemâl

Dadaş

Bugün birinci İnönü zaferidir

İnan

Deli Kadın

Pınar başına

Parti ve Halkevi haberleri

Ali Ertan

Cemil Solakoğlu

Ş. Sami Kubilây

F. D.

Madi Suten

Ferit Dikmen

.

Mes'ul Müdür : Macit Tekinalp

Basıldığı yer : Siroop II Basımevi

